

albanska poezija

prošlosti, mitologije, stvarajući novom pesničkom svešču i novo pesničko metaforičko značenje koje se razlikuje od iscrpljene i mitološke građe.

Odnos Ali Podrimje prema albanskoj mitologiji, pa i prema usmenoj književnosti uopšte, razlikuje se od odnosa ostalih pesnika. On je zainteresovan da iz mitologije, pa i usmene književnosti, naročito iz prikaski i gatanki, koristi u svojoj poeziji narativni postupak, intonaciju narativnog prikazivanja, pa i neka stilska sredstva. Ali Podrimja narativni postupak upotrebljava ne kao glavni model za prikazivanje događaja, nego za ironiziranje subjekta protiv koga je uperena ta ironija. Neumorni tragalac za izražajnim mogućnostima, on će se svesno udaljavati od prve svoje osećajne lirike ka poeziji protesta i kritike protiv izopačenog čoveka ovoga sveta. Sada njegov izraz postaje ekonomičniji, slikovitost pojmovna, hladna, ali ekspresivna:

**»Znam jednog čoveka
koji nag šeta po svetu
umesto mašne
zmiju veže oko vrata«**

Svojim uspešnim eksperimentom u traganju za izražajnim sredstvima na osnovu albanskog narodnog blaga i moderne poezije, Ali Podrimja najviše će uticati u poslednje vreme na savremenu albansku poeziju.

Od generacije šezdesetih godina, svojom pesničkom aktivnošću razlikuje se Ganimete Nura Retko objavljuje svoje pesme. Do sada nema nijednu izdatu zbirku. Ali svojom zreloom intelektualnom poezijom pravo je iznenađenje.

Posle generacije šezdesetih godina koja još uvek traje i koja još uvek ostaje nenadmašena, javljaju se kasnije i drugi talentovani pesnici Mirko Gaši, Musa Ramadani, zatim Ećrem Baša, Sabri Hamiti, koji se u tematskom pogledu oslanjaju na neke fenomenološke filozofske i etičke koncepcije života. Takva je prva uspela zbirka Mirka Gašija **U vrtlogu reke** u kojoj glavni elemenat njegove fenomenološke poetike jeste voda.

U stilskom pogledu i u poeziji ovih autora uočljiv je ekspresionistički duh, kao, na primer, u poeziji Mirka Gašija, Muse Ramadanija.

U poređenju sa pesnicima o kojima smo govorili ovi stvaraoci više su skloni pesničkom eksperimentu. Ali u njihovoj poeziji oseća se i potrebna uzdržljivost prema nekim pustolovinama moderne poezije koje se još do danas nisu pokazale uspelim, kao što je konkretna poezija, čiji su tragovi veoma retki u najnovijoj albanskoj poeziji.

Od mladih pesnika, Sabri Hamiti je jedini pesnik albanske savremene poezije u Jugoslaviji koji poštuje vezani stih albanske versifikacije. Pod uticajem Lasguša Poradecija on teži da u tradicionalnom metru i ritmu unese novo osećanje, nove iznenadne slike i novi ritam.

Možemo reći da albanska savremena poezija u Jugoslaviji, koja je počela sentimentalnim, deklarativnim pevanjem, danas doživljava zaista zrele i zavidne trenutke svoga razvitka. Zbog pomenutih čimbenica u njoj nisu mogli da se pojave moderni pravci. Nasuprot tome, duh modernih pravaca i stilova, asimilira se u novim autentičnim oblicima ove poezije. Stoga je, po našem mišljenju, u albanskoj poeziji nemoguće govoriti o modernim pravcima: simbolizmu, nadrealizmu, ekspresionizmu itd. U ovoj poeziji sasvim je uočljiv ekspresionistički duh, ali se on javlja samo kao stilska tendencija.

NAPOMENA

Izbor ove panorame savremene albanske poezije u Jugoslaviji učinjen je po određenom kriterijumu. Naime, cilj ove panorame jeste predstavljanje fragmenta savremene albanske poezije koja do sada nije prevedena na srpskohrvatski jezik. Ovim su bili ograničeni naši kriterijumi, jer time nisu predstavljene pesme Esada Mekulija, Besima Bokšija i drugih prevedenih autora. Pored toga, nisu o ovom slučaju zastupljene i neke prevedene pesme Envera Đerćekua, Ali Podrimje, Rahmana Dedaja, koje imaju antologijsku vrednost. Međutim, u ovom slučaju iskorišćena je druga mogućnost: izbor jedne nove pesničke produkcije koja se prvi put predstavlja čitalačkoj publici srpskohrvatskog područja.

H. H. i Ć. U.

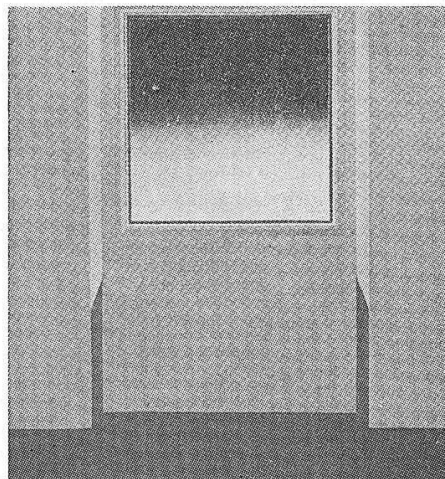
adem gajtani

balada o reci

PENA IMA MAGIJU TVOG OSMEHA

Pena ima magiju tvog osmeha, dragana
Valovi imaju snagu tvog pogleda, dragane
Sakrijmo se u dubine i spavajmo.
Maslina ugleda tvoje oko i sazri, dragana
Smokva doživljava poljubac tvoj i otresa plod,
dragane

Sakrijmo se u cveću i spavajmo.
Na nebu je jedna ptica, tvoja duša, voljena
U dubini mora je jedna riba, tvoje srce, voljeni
Kako da ih sastavimo i spavamo na pesku.
Onaj galeb nad penom je tvoja dojka, voljena
Ona barka svetlosti je poljubac tvoj, voljeni
Sakrijmo se u srcu školjke i spavajmo

r. španzel »ako pogledam kroz prozor«

Igra tvog struka na pesku me opija, dragana
Igra tvog oka punog sunca me omamljuje,
dragane

Ne treba nam ni dubina, ni cveće, ni školjka.
Umrirno noćas na krilu slavuja ...

Slavuj dolete i odlete
Sad ti ulaziš obalom u jutro
Ja mojom u veče
ne poznajemo se.

KAD OTKRIJEŠ OVAJ LIST

I ti što ćeš ovaj list otkriti
videćeš jedno manje oko
jedno oko koje gleda a ne vidi
videćeš nadu manje
videćeš mnogo drugova manje
tačnost jedne samoće na cvetovima uvelim
videćeš kamenje mokro jedne reke nekad
silovite
jednog čudnog proleća bez zelenila i cveća
sa pogođenim od groma stablom, čudo puno
snova.

I ti što ćeš ovaj list otkriti
osetićeš i nedostatak jedne devojke
jednog osmeha i svadbene jabuke
zateći ćeš jednu zatvorenu stazu
i jednog jelena pesme što pada i ustaje ... u
zelenilu,
isprepletaće se snovi zgaženi u tvom prolećnom
snu

I ti što ćeš ovu ružu dohvatiti
osetićeš usne jedne vatrene ljubavi
što sada leti a ne nalazi granu da sleti
i tražićeš ovu pticu slomljenih krila
Tebe koji ćeš otvoriti pesmu ovu
pozdravljam oživelom ružom
što beži i reže oblake i maglu
jednim zrakom što cvet svoj traži
svoj koren.

BALADA O RECI

Jedna ti magla izvor u daljini obavija
ti se nikad u gnezdo nećeš vratiti
Prokleta si da vazda otičeš, da juriš
Kuda se tako žuriš, kakva te magija privlači
daljinama?

Ne vidiš pticu kako menja pejzaž tvojih obala
ozelenjuje ih i rascvetava za tebe
Ozelenjen i ja bivam na tvojoj obali i molim
te:

zaustavi se u mojim dlanovima —
sagradiću za tebe luku
brodovi sa svim zastavama sveta
mlinovi i topole sa pticama
zaustavi se i teci mojim prstima
Ozdravi mi oči
kaplji u korene svake biljke i cveta
žeđ toli
daj krvi slavuja i ruže ljubavi
Zaustavi se o reko u mojim dlanovima, živote
Ali ti juriš ka moru nikog ne slušajući
zove te oseka
juriš lepotu i ime da izgubiš, stas
i ništa te ne zaustavlja, vreme
ni prsti moji puni mostova ljubavi i mlinova
ni moje oči sa vrtovima i gradovima.

(Preveo Mirko Gaši)

mirko gaši

cvet

I
Sva saznanja o cvetu
polumrtva su
a stvarna
taj cvet miriše
umilnije i jače
u snu
jednokrila pčela
plače
svoj trud neuloženi
ulaže u saće
kako samo saletaju taj cvet
ose i pčele
omamljene tim mirisima
zaslepljene tim bojama
ovaj se tren sahranjuje u ženama
od ovog se trenu hrani u uspomenama
kako samo obleću taj cvet
trutovima u inat
boju svog tela
gube
uleću u čela
cveće
polumrtva saznanja o tebi
živeće i posle mene
sa rekom što ti sanja korene
pomisao o tvojoj smrti sahraniću
pod sedam Arktika
pod osam Antarktika
neka te pronade naučna ekspedicija
nisu te sazdali alhemičari
zamrznuću te tamo
oprosti
lepoto
nisi samo naša.

II

Ušao si u reč život
ispunio je potpuno
ni trunke mesta
sada
u njoj nema
za igru vetrova
za mraz što škrgučuće zubima
Ne videš ovu lepotu
umre mi deda
i mnogi drugi posle njega
a ti si se cvete
polako svlačio
oni su trpeli i trpeli da te vide
trpljenje
granica je
mudrosti i ludosti
i odlutaše na neki svet
ispunio si reč život
mirisima i bojama
sa tobom se obogaćuje
žena i priroda.

III

Budi samo ti lepota
cveće
nemoj me naučiti da budem i ja
poželeće me svi

pa će moj kraj biti na samom početku
ako budem kao ti
reka će mi snivati korene
plime će narasti preko mere
mesečari će me slaviti
more proklinjati
ludog li Meseca
sija poput sunca
svlači noći tamnu haljinu
u njoj si a sanjaš daljinu.

IV

Ne obmanjuj decu
reci im istinu
cveće
pruži im mirise
daruj im boje
neka znaju da si danas lep i blagodetan
sutra će ti koren
usniti zimski san
dečje zene
za tvoju lepotu osiromašene
uteši ih i reci im
vreme tvog buđenja.

V

Koje je to tvoje vaskrsnuće
po redu
dolaze ptice selice
sa juga
nestaje tuga
preko dečjih lica
ne otiču potoci
šta se to dešava
lepoto
zakopah te
zaleđih te
pod sedam Arktika
pod osam Antarktika
ti se iznova javljaš
posle smrti
što nismo kao ti.

VI

Cveće
pomisao o tvojoj smrti
navlači mi tamnu haljinu na oči
ne veni
pusti da sunčane ptice
i po noći lete
zamoli Mesec
da sija
neka raste plima
neka procveta Danica
volim da budeš
večito
tu
u mojim ženama
čuvaću te kao vestalke.

*

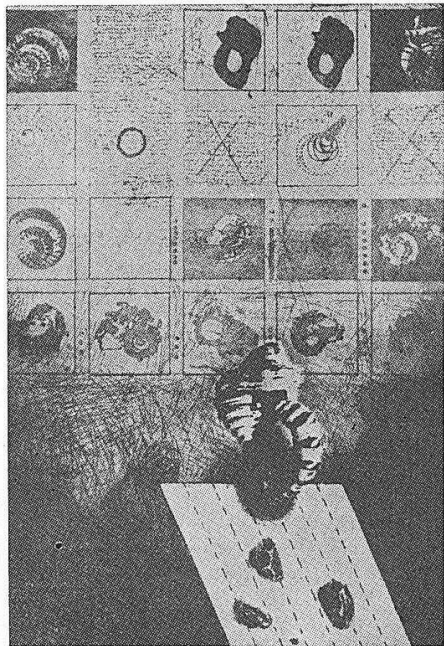
Cveće
pomisao o tvojoj smrti
sahraniću
pod sedam Arktika
pod osam Antarktika
nisu te sazdali alhemičari
zaleđiću te tamo
neka te pronade naučna ekspedicija
oprosti
lepoto
nisi samo naša.

(Preveo autor)

enver derćeku

svitac

b. borčić »razmišljanja o školjci III«

BUDI PRISUTAN

Budi tu prisutan u krvavoj tmini
Jer život se ne plaća svakom žrtvom
Kuju može i ptica u letu da prinese
Za neko daleko izgubljeno gnezdo

Budi tu prisutan u oluji tvoje krvi
Neka ti suza traje do pomračenja bola
Jer odlazak nije utaja za jedan greh
Koji si učinio neznatnoj ženi

A kada pomisliš da je sve u zenici dana
Zaledeno kao u umornom sotonu tvoje kose
Primi onda jednu svoju zanesenu ruku
Jer druge ćeš svakako zavoleti više

Budi prisutan bar na onom golom platnu
Na kome se već novembar obesio svesno
Budi tu i kada će se svi možda zakleti
Da te više nema čak ni u kom delu mene

Budi tu prisutan moj zavejani družo
I kada mesec i sunce napuštaju mi kost
Budi tu tvrdoglav i uvek prisutan
I kada te stvarno zbilja više nema.

IMENUJEŠ ME

Imenuješ me imenima mojih kosti
Zar svoju kolibu podiči rebrima ptica
Ko je taj lovac staklenih očiju
Što nebo pretvara u poligon kažiprsta

Imenuješ me žilama ove zemlje
A nad glavom zubi mi crnog bika
Dok ja zagledan u krv svojih reči
Krilima ptica pokrivam stazicu sutona

Imenuješ me drvenim ćutanjem Prokletija
Zar kletvom dozivati rast gluve noći
U taj napušteni mravinjak leta
Što ga deca pretvaraju u Vavilonsku kulu

Dozivam te a glas mi ne čuješ
Da li sam to kurjak ili žrtveno jagnje
Da li sam iskrica ili večna zvezda
Koja se jednom rađa a sjaj joj ne miruje

Jer mi smo blizanci samo svoga tela
Što nose u utrobi miris svoje zemlje
Sa imenima vetra i prstima munja
Kroz napuštene jame iza svojih leđa.

Na čelu tuđinca jedan kineski zid
Igramo se žmurke na dve čistine
A ja sam već uvek tu sasvim nag
Ruke su mi davno i još uvek tople

Po travama hoda moje i tvoje ime ...

(Preveo autor)

SVITAC

Ti letilice neutješna u tami,
deliću sunca moga prepukloga;
zvezdo upaljena, zarita u kam sami,
što tamom šetaš od loga do loga.

Sviče, ti bakljo večna moga uma,
izvore sjajni mojih livad-sanja;
Ti, kometo, sa univerzuma —
dahu odahnuti, iskro obećanja.

Plamen si reči, poezija prava
nastala iz žudnje — boli dom;
Ti, puholj zapada u ognju ugaslom.

Noći osvetljavaš — pesme zaborava,
Nadahnuće gajiš u prostranstva sinja,
na kopcima mojih što sada plaminja.

SENKE KUPOLA

Na jedno rame drži te vitorog mesec ranjeni,
Na drugo grli te sunce — oboje posramljeni.

A sunce još ne zna na koju stranu da zađe,
Pa je pet vekova, međ stenjem, čamilo u
zahađe.

Džamija oronula, noću, sama u sebe uranja;
Crkva u magli krije, meri grehove u razdanja.
— O tuđa svetišta, zarobljena suncem u naš
vek!

Vi još nam mutite um, a kob ste sejala oduvek!

(Preveo Esad Mekuli)

musa ramadani

judini grehovi

GREHOVI SIZIFA

Prijatelji
Pomozite nam da crno cveće gneva probudimo
Što slepi konjanici za Satanom hitajući zasadiše
Jedne sramne jeseni ulične uspomene nam pred
vratima ostaveći

Pođimo
Nebeskim poljima kraj ranjene reke, gde
Gde tragovi krvi uvek u predanju kriču
Za ugašenim idilama što im niko molitvu ne
opeva

Napred
Snove ubijmo ružne na megdanu ludila

II
Ulaziš u moju glavu
Nepoznat (Crven)
Poput smrti snene
Ulaziš u moj život

Boraviš u mojim grudima
Nepozvan (Crn)
Poput večnosti čežnjive
Boraviš u mome domu
Strah me za ponos svoj
Crveno
Crno
Oprosti, za genezu svoju strah me

JUDINI GREHOVI

Ko ne poznaje Judu
Neka potraži Hrista

II
Na Sudnji dan sretah ščućurene Senke uz
grešne stene sveta

Večernju molitvu sa zemlje
Nebu među oblake ispovedajući
JUDA! — krikuše senke
GREH! — dodah ja
XX vek Judin vek
Rekoše i nastavise molitvu licem prema
večnosti, zemlji

2.
Juda obmanu Hrista izneveri Sveca
A kamo li Vas i mene u XX veku
Rekoh i otvorih oči kao vesnik prema
životu

Za tren kao vojnik zapovešču napamet naučenu
Ulicom što u uličice mi se pomnoži nastavih
Tako, stvarajući daljinu iza kobi, zid iza greha
Između mene, strave i ščućurenih Senki
Što se na stenama skamenise
Da se večnošču imenuju, zaustavljeni gresi na
kamu

Jer Judine grehove shvatiše
Na Sudnji dan.

III
Jednom behu, kažu, Juda i Hrist

Hrist zalazi među učenjima svojim
Judina dela postaše svedokom vremena

(Preveo autor)

čerim ujkani

hod po šumi

Ptica reče let moj najistinitiji
je let
ka tebi

Frula reče ja sam tvoj glas
zlatna ribice dođi da se priklonimo moru

DRUGA PESMA

Ako nisi bila moja velika laž
sigurno nećeš nikada biti ni moja lepa istina

I šuma što me pozva da joj gazim
pedalj po pedalj njenu tišinu
kao nepoznatu zemlju
ne imaše više pejzaž orošen

Ne zna se ko će umreti
onog dana
kada te budu moje oči ugledale
od tvoje najveće tajne

Sad moram da stvorim
još jednu novu šumu
koju još niko ne zna
da bi te po njoj tražio kao po belome svetu

TREĆA PESMA

Put kroz ovu šumu nikad ne bih znao
da mi ga krv moja ne pokazuje

Kako me zove ta vatra
da joj budem straža
i da sagorim u njoj

Kako me ta reč ljubi
što iznad svega
moju zvezdanu glavu hoće

Kako me to more mami
ta šuma puna mojih lutanja i taj glas zeleni

Samo sunce ne naziva moju glavu slovom
iskrivljenim
kako naš svet nazva neko od nas

Krvi moja oh krvi moja
putu bez kraja

ČETVRTA PESMA

Za moju glavu
koju po ovoj šumi tražim
kao po svetu postoji

I noć
i mesečina

I staza
i vučiji tragovi

I glas
i ćutanje

I radanje
i umiranje

O do mog poslednjeg stiha
može me odvesti samo svetlost koju nasledih
od moje tame.

(Preveo Mirko Gaši)

ganimete nura

monolog

VIDIK JEDAN

Korak jedan — jedna kota
izašla u pupoljke
u tkivu odbeglih zvukova oplemenjenih mirisa
ili slavuja u kavezu
koji bremenom tuge tka svoju malu sahranu
u ime života koji ispoveda ravnotežu.

Korak drugi — još malo ili sav život
usisava spektre sutona
dok ja lično pljujem ogledalo
što ne mogu da ga očistim naličjem
a zaraze u zenama tutnje poput konjanika.

Korak treći — i ništa, tačka.

MONOLOG

Moja ptica je roda
opustošenog prostora od grčeva
dok vetrovi misle da su nedostižni
srodni pigmentima crnog lakta.

Ključa moja ptica crve i gmizavce
ne primećujući udice kandži
jeftine jave i vrućina u komi.

Njen ponos zrači prizore ushićenja
i daje prostoru mlaz vrlina
u ime lika razbarušenih raskršća.

Moja ptica je roda
i baš zato mi svako jutro donosi po jedno malo
sunce.

SVE LJUBAVI NIČIJE

III
Ljubav je žrtva svačije gladi
množe je oduzimaju dele
trampe je sa satanom
kidišu joj gnezdo —
njome kite vetrenjače.

Bacaju je u grlo vulkana
stopala joj mirišu
ali ona ipak ne menja svoje biće
ostaje neprebrođeno večno veliko

jer je munje unakrsno gone
da bi joj slomile kičmu
ali sve je uzalud protiv nje

samo da nije žrtva ljudske gladi.

(Preveo autor)

PRVA PESMA

Zemlja reče ja sam tvoj jezik
prikloni uho na moje srce
i čućeš reči tvoje najlepše

Krv reče ja sam tvoj put
jedini do tvrđave
pesme

Iskra reče ja sam tvoja vatra
probudi me kao vajar uspavanu mladu
u kamenu

albanska poezija

rahman dedaj

žed

KAMEN ISKONI

Iz svoje legende izroni
Pošto je nadjačao Bogove

I kazuje kiša otkud
Otkuda Južni vetar
I straža biva u istoriji
I istorija u vremenu

Na njemu svako sedeći
Pozna na nebu svoju zvezdu

Zato on jedini zna
Hod moj
I ime Velikog dana
Kad se hramovi nakolenčiše

S njime se meriti može
Onaj samo
Što pesmu dokrajči

Sebe sa jedan množi
Vreme deli sa dva
U dobu voljenja
U dobu pomame
I svakom razdeli bogove i anđele
I uvek ispadne sa tri nepoznate

Ovako on istoriji menja datume
I imenuje
Prema hijeroglifima svojim

I vreme iznova meri
Mojim korakom
I svoje ćutanje
Sedeći na njemu

Svako pozna
Zvezdu svoju na nebu

ŽED

Žed svoju sanjajući
Pretvorio se u vodu
Što se izvorištu vraća

Mereći se
Bolom što voli
Na harfi mu se reč kidala
Što sebe je tražila

A nije znao kako
Da oganj vidi svoj
U ogledalu
Koliko dug put do izvora
Gde nova žed počinje
I bezimni bogovi ostaju.

(Preveo Esad Mekuli)

ali podrimja

kako otkrismo more

SAMOČA

neko u meni plače i ne znam da l' ga je ko čuo

eto zatvorih se u sebe i svet ostade
oko moje glave iseljena planeta

krvi moja zar je moja smrt tako drevna
il želja da živim u ovoj šaci zemlje

mač seva u zenici svetla
gde vapijući glas zvoni

i kako dokrajči nabujalu reku u oko taj cvet
tišine

KAKO OTKRISMO MORE

sećate li se more otkrismo
kad su nam se ljubavi uzburkale

tragovima svojim kađ je lisica zaboravila
da se vrati u šumi sećate li se

i celog života tragali smo za tom divotom
nekom vodom crnom plovali smo

andriana maraž »ipogeo«

sećate li se more otkrismo
kad su nam se menjali zubi

i celog života su nas krišom tražili
sećate li se
atlantida atlantida atlantidaaa

BEZ GLAGOLA

i opet sâm

pod svodom ovim
u ovu planetu šugavu

a ovaj konopac
oko zemlje

i opet sâm

daleko od sveta
blizu sebi

negde pod svodom ovim
negde u ovu planetu

s kamenom u šaci

i opet sâm
oko plamena

STOLICA

radošću četiri noge kovahu
reč obviše zlatom
u neko vreme smrtno je zakopahu

jednoga dana
stolica rodi stolicu
stolica proguta stolicu

a lovci snova
tajnu otkrivahu

s planine zmiya
doneše drvo visoko
tu će radost sedeti rekoše

i tuzi četiri noge kovahu

bože moj bože moj
kako to kotrljaše svet
niz golgotu

to čudo bez oka

SUDBA

hteo je da bude ptica
međ ljudima da se vrati potom zanavek
hteo je drugim vremenom da leti
i da nikad više ne sanja

i videsmo srečno sreću
kada je snu namigovala
videsmo je
u belom odevenu

hteo je da bude ptica hteo je
i nikad i nikad
više
nije sanjao

(Preveo Redžep Ismajli)

bećir musliu

iz poeme koju treba narod da peva

STENA ŠTO SE KAO SEZAM OTVARA I ZATVARA

Priča se u priči: otvorila se jednom i nijednom-stena ljudi su prelistavali prašinu samo jednom metaforom — tri su cveta preživela tri leta po toj steni dok se ne vratiše u Rozafat da bi o tom vremenu govorila u našem životu i neživotu, toplom ili hladnom noge osudismo: da hodaju do beskonačnosti u bezvremenu do ptice što zameni raj za smrt žutu izide pred vatru što joj kao životna nagrada pripade razgovaraše sa stablom što je imalo ime jednog Naroda umnog koji se pred sobom u stenu zasadi u magiju povrati kao Sezam koji se istovremeno zatvarao i otvarao vadeći bulku umesto hronika da opiše to što se dogodilo, što se događa i što će se dogoditi za Istoriju cela se istorija vraća na reprizu u crnom teatru s kraja iz početka traži kraj koji nema do cvetova što preživeše leto po srcu Rozafata otvorila se jednom i nijednom stena i nazvala se Priča.

HRONIKA O ZIDU ŠTO JE KAO ČOVEK GOVORIO

I: dođe ono vreme, rekoše, kad se valja balsamovati ptica što sagore krila u pepelu dnevne priče — pet cvetova u njihovo prognano proleće vrati zid progovori u ime svih priča odjednom i reče: izidite iz kože novu poteru otpočnite protiv noći tamne ostavite prste za povratak nepovratni protiv zveri sablju ostavite da vas vrati kroz sebe protiv mržnje srca ostavite neka se kao kutije otvore — pred njima i prolećem što bulku vadi krvavu sunce neće zaboraviti da nas u snu opiše ni ljubav što je kao u priči gazimo danima (da ne ostanemo zaboravljeni: bez imena cveća i doba) eto: sve počinje od početka, pa i crni cvet zamisliće za sebe prostor i svoju vazdušnost i ptica što će se osloboditi svog ropstva u paklu izlazi na kraj sveta da ovenča svoju smrt svetu svašta je govorio zid a neko ga slobodno Čovekom naziva.

BALADA KOJOJ POČETAK I KRAJ NIKO NE ZNA

Ulazilo se u to i nikad nije izišlo: bili jednom starac i starica počinjalo je i nije se završavalo putovanje sveta u magičnim krugovima

— proleće su nosili na leđima za jednu ružu sunce su vraćali sa zalaska da se više ne rađa nepovijeno dete je učilo svašta o svojoj smrti odlazili su ljudi vukodlaci da proždru kolena se pretvarahu u oktopade dana i bolesnog vremena nije se više radalo ni umiralo, a sa smrtima su se gresi jednali bez legende su ostajali junaci na nebu i zemlji pokojni za vreme pomalo čudno, pomalo sveto a prosjaci se nikad nisu vratili istim putem u pakao ako su raj prodali za magareću kožu zato: ne zna se ko će gde ući, ni u svom životu ni sa kog Vrh sunce da ode bez snage jer: ono svršava pre rođenja i ostaje na crnoj osi hvatam ga i nastaje događaj isti, nasilje, rat o balado bili jednom jedan starac i starica pa im se nije znao kraj niti početak.

(Preveo Mirko Gaši)

beleške o pesnicima

- Enver ĐERČEKU** rođen je 1928. godine u Đakovici. Završio je Filozofski fakultet i postdiplomske studije u Beogradu (grupa za albanski jezik i književnost). Profesor je na Filozofskom fakultetu u Prištini. Do sada je objavio ove zbirke pesama: *Tragovi života* (1957), *Zenice žežnje* (1960), *Probudeni zvuci* (1966), *Zakasnelo zelenilo* (1966) i *Naša kost* (1972). Preveden je na sve jezike naroda i narodnosti Jugoslavije, a i na španski jezik.
- Ganimete NURA** rođena je 1934. god. u Peći. Studira prava. Počinje da objavljuje pesme još 1956. godine. Povremeno se javlja svojim stihovima. Nema nijednu objavljenu zbirku. Prevedena je na srpskohrvatski jezik i na španski.
- Adem GAJTANI** rođen je 1935. u Podujevu. Pravni fakultet završio je u Skoplju. Urednik je kulturne rubrike u listu *Flaka e vlazrimit u Skoplju*. Piše poeziju i prozu. Objavio je ove zbirke pesama: *Svetlost u srcu* (1964), *Ključ tišina* (1964), *Ti pesmo, ti ptico daleka* (1968), poetsku dramu *Sunce večernje — sunce jutarnje* (1962), *Ni drvo ni ptica ljubav* (1972). Piše i poeziju za decu. Preveden na sve jezike naroda i narodnosti Jugoslavije. Bagdala iz Kruševca u prevodu Esada Mekulija izdala mu je zbirku pesama *Svetlost u srcu* (1968).
- Čerim UJKANI** rođen je 1937. u Peći. Studirao je prava u Beogradu. Vodi književne emisije u Radio Prištini. Objavio je ove zbirke pesama: *Brazde* (1963), *Legenda ognjišta* (1964), *More ili uznemirena poema* (1967), *Krštenja* (1969), *Antisoneti* (1972). Zastupljen je u gotovo svim važnijim predstavljajima albanske savremene poezije. Preveden je na španski i francuski jezik.
- Mirko GAŠI** rođen je 1939. u Kraljevu. Poezijom se bavi još iz gimnazijskih dana. Vanredno studira prava. Bavi se novinarstvom. Zaposlen je u GIK »Ramiz Sadiku« u Prištini. Izdao je zbirku pesama *U vrtlogu vode* (1972). Piše u prozi i poeziji za decu. Bavi se i prevodenjem poezije. Sada priprema za štampu drugu zbirku pesama pod nazivom *Libreto za genitiv vode*. Predstavljen je u izboru najnovije albanske lirike na Kosovu *Kiša u jednoj legendi* (1972).
- Rahman DEDAJ** rođen je 1939. u Podujevu. Filozofski fakultet završio je u Prištini. Glavni je urednik izdavačke redakcije *Rilinda* u Prištini. Objavio je ove zbirke pesama: *Očima pesme* (1962), *Simfonija reči* (1968), *Skrivena balada* (1970), *Žed* (1973). Piše i za decu. Zastupljen je u svim važnijim predstavljajima albanske savremene poezije. Izbor njegove poezije pod naslovom *Simfonija reči* objavljen je na makedonskom jeziku 1970. godine.
- Ali PODRIMJA** rođen je 1942. u Đakovici. Završio je Filozofski fakultet u Prištini. Objavio je ove zbirke pesama: *Dozivi* (1961), *Lepa bol* (1967), *Sampo* (1969), *Torzo* (1971), *Glagol* (1973). Izdao je i tri prerađene i dopunjene zbirke pesama. Objavio je i zbirku priča *Igra pod suncem* (1967). Sastavljač je nekoliko izbora savremene albanske poezije na srpskohrvatski, italijanski i španski jezik. Zbirku *Dozivi* (1968) objavila mu je Bagdala, U bogu su nazreli zmiju (1972) Nolit, a NIP Nova Makedonija izdala mu je na makedonskom jeziku zbirku pesama *Lili i naša sloboda* (1968).
- Musa RAMADANI** rođen je 1944. u Gnjilanu. Novinar je kulturne rubrike dnevnog lista *Rilinda* u Prištini. Izdao je ove zbirke pesama: *Adamovi gresi* (1969), *Zov optužnice* (1969) i *Neurosis* (1973). Predstavljen je u izboru najnovije albanske lirike na Kosovu *Kiša u jednoj legendi* (1972). Piše i prozu.
- Bećir MUSLIU** rođen je 1945. u Gnjilanu. Urednik je časopisa *Zeri i rinisu* u Prištini. Izdao je ove zbirke pesama: *Uzburkane rime* (1965), *Bulke krvi* (1966), *Sonetni venac* (1968), *Crna lepota* (1968) i *Sezami* (1972). Zastupljen je u važnijim predstavljajima savremene albanske poezije. Piše prozu, a bavi se i kritikom i esejistikom.

Izbor Husni Hodža i Cerim Ujkani